

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Odbor ekonomických analýz
Duben 2018

Hlavní tendence vývoje ekonomiky, průmyslu a zahraničního obchodu 2018

Hlavní tendence ekonomického vývoje

Globální hospodářský růst bude pokračovat a posilovat.

Růst světové ekonomiky překonává očekávání, také díky vývoji v Evropské unii, která v roce 2017 meziročním růstem o 2,4 % dosáhla nejvyššího tempa za dekádu. Tento úspěšný výsledek je podložen zlepšující se situací na trhu práce, vysokou důvěrou ekonomických subjektů a z toho vyplývající robustní spotřebou domácností. Z velmi dobré výkonnosti se těší rovněž ekonomiky Spojených států amerických a Číny. Růstové vyhlídky globální ekonomiky pro letošní rok zůstávají velmi nadějně a pohybují se blízko 4 %.

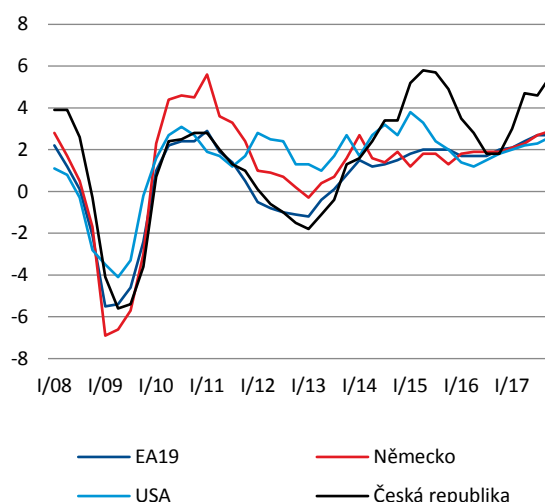
Česká ekonomika loni v příznivém ekonomickém prostředí zrychlila růst na 4,4 %. Na straně výdajů byla jeho hlavním faktorem, stejně jako v předchozích třech letech, domácí poptávka, ve které se při stabilním vývoji spotřeby po jednorocním poklesu obnovil růst tvorby hrubého fixního kapitálu. Také zahraniční poptávka měla na vyváženém vývoji svůj podíl. Její zvýšení se promítlo do výsledků vnějšího sektoru, který zrychlil tempa vývozu i dovozu a k vyšší výkonnosti ekonomiky přispěl kladným saldem bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami.

Výkon české ekonomiky poroste letos pátým rokem v řadě. Jeho tempo pravděpodobně zvolní na 3,5 %, a to jak vlivem napjatosti výrobních kapacit, tak i zpřísněných měnových podmínek. Růst by měl být tažen především domácí poptávkou, v čele se silnými výdaji na konečnou spotřebu domácností a investiční aktivitou firem a vládních institucí. Spotřeba domácností bude při vysoké důvěře spotřebitelů podpořena růstem jejich příjmů a měla by se nadále orientovat především na předměty střednědobé a dlouhodobé spotřeby. Soukromé investice bude pravděpodobně motivovat stále akutnější nedostatek pracovníků, zatímco v sektoru vlády by k oživení investic měl přispět postupný náběh projektů spolufinancovaných fondy EU z finanční perspektivy 2014-2020. Zahraniční obchod si pravděpodobně udrží kladný vliv na hospodářský růst, jeho míra však bude ovlivněna stranou dovozů, která je stále více zatěžována silnou domácí poptávkou.

Český trh práce se přehřívá a pohybuje se za hranicí přirozené míry nezaměstnanosti. Obecná míra nezaměstnanosti ve 4. čtvrtletí 2017 klesla na 2,4 %,

Hrubý domácí produkt v ČR a ve světě

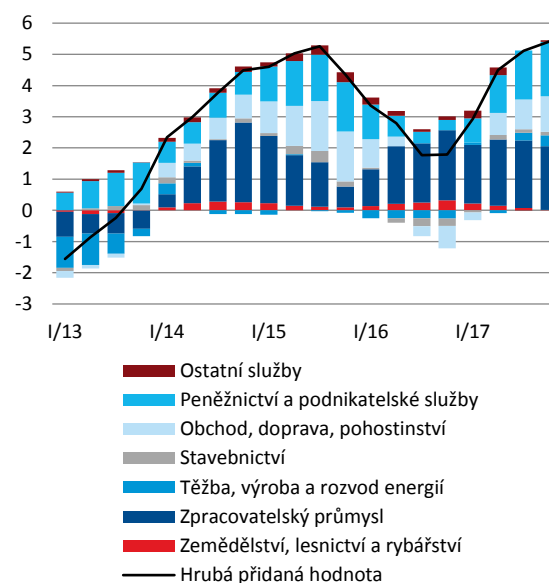
(stálé ceny, sezónně a kalendářně očištěno, pro USA sezónně neočištěné údaje, meziroční změna v %)

Zdroj: OECD

Příspěvky odvětví k růstu HDP, resp. HPH

(sezónně očištěné údaje, v %)

Zdroj: ČSÚ

tj. meziročně o 1,2 p. b. ČR měla nejnižší nezaměstnanost v rámci zemí EU. V souvislosti s příznivou finanční situací podniků narůstal nepoměr mezi výraznou poptávkou po pracovní síle a její nízkou nabídkou. Sílicí potíže při hledání nových zaměstnanců brzdily firmy ve vyšších výkonech a tlačily na růst mezd. Průměrná mzda ve 4. čtvrtletí 2017 poprvé překonala hranici 30 tis. korun, meziročně stoupla o 8 % na 31 646 korun (reálně o 5,3 %). Růst mezd byl tak nejrychlejší od roku 2008.

Inflace i letos zůstane nad inflačním cílem centrální banky, podle předpokladu zvolní na 2,3 %. V roce 2017 zrychlila meziroční tempo růstu na 2,5 % (z 0,7 % v předchozím), tj. nejvíce za posledních pět let. Inflaci táhly nahoru zejména ceny potravin v reakci na prudký růst cen zemědělských výrobců. V souvislosti s napjatou situací na realitním trhu rostly rovněž náklady na bydlení, dražší byly jak ceny bytů, tak i nájmy a přidaly i ceny některých energií. Výrazný růst cen pohonných hmot zvedl rovněž ceny dopravy. ČR je v rámci EU zemí s pátou nejvyšší inflací.

Koruna od ukončení devizových intervencí posiluje, letos se dostane pod 25 korun za euro a na úroveň kolem 20 korun za dolar. Posilování koruny je dáno příznivým a stabilním hospodářským vývojem ČR, který přispěl k postupnému utahování měnové politiky. Od ukončení intervencí centrální banka zvýšila úrokové sazby již třikrát a ve zvyšování bude dále pokračovat. Frekvence růstu sazeb bude záviset zejména na vývoji inflace, na rychlosti posilování koruny a rovněž na měnové politice Evropské centrální banky. Každé zvýšení sazeb ČNB totiž při neměnné politice ECB dále rozevírá úrokový diferenciál k euru.

Působení fiskální politiky bude v letošním roce expanzivní, avšak se strukturálními přebytky a poklesem vládního dluhu. Hospodaření vládního sektoru by mělo skončit přebytkem ve výši 1,6 % HDP. Zvyšující se přebytky veřejných rozpočtů odrážejí především nárůst daňových příjmů. Vývoj hospodaření vládního sektoru by měl vést k dalšímu snížení dluhu vládního sektoru na 34,7 % HDP v roce 2017 a až na 29,8 % v roce 2019.

Nominální kurz koruny k euru

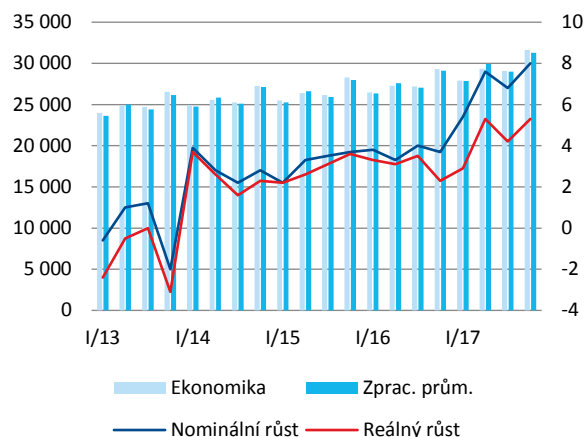
(CZK/EUR)

Zdroj: ČNB

Průměrná hrubá měsíční mzda

(levá osa v Kč na přepočtené počty, pravá osa růst v % SOPR)

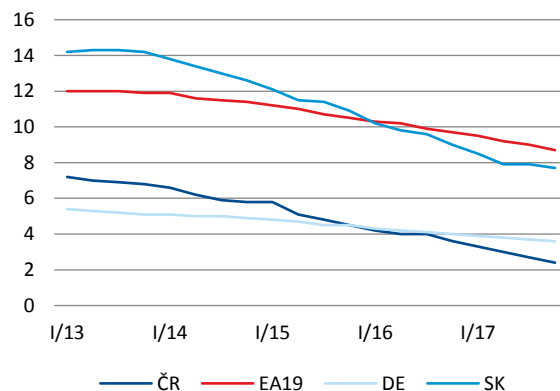

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje o růstu nominálních a reálných mezd jsou vztaženy k ekonomice jako celku.

Nezaměstnanost

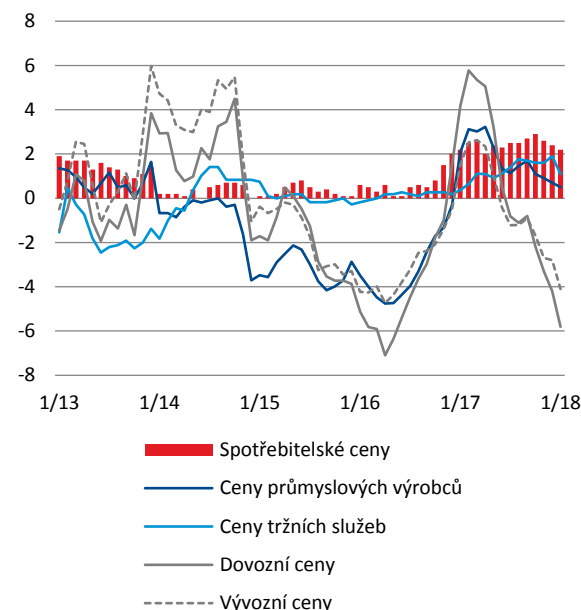
(% z aktivní populace, sezónně očištěno)

Zdroj: Eurostat

Vývoj hlavních cenových agregátů

(meziroční změna příslušného indexu, v %)

Zdroj: ČSÚ

Průmysl a stavebnictví

Průmysl má v české ekonomice nezastupitelnou roli, proto je jeho trend, potenciál a produktivita stěžejní pro celkový výkon Českého hospodářství. V roce 2017 tuzemský průmysl svoje tempo zvýšil na 6,5 %, a bylo tak nejvyšší za posledních sedm let. Pro rok 2018 očekáváme pokračování růstu objemu produkce, nicméně poněkud pomalejším tempem. Důvodem je zejména napětí na trhu práce i celkové očekávané zvolnění růstu ekonomiky.

V rámci českého průmyslu má dominantní postavení zpracovatelský průmysl, který rostl v roce 2017 meziročně o 7,0 %, výroba v energetických odvětvích vykázala taktéž slušný růst (o 4,7 %), ale těžba a dobývání vykázala mírný pokles (o 1,8 %). Význam zpracovatelského průmyslu v české ekonomice neklesá, naopak se mírně zvyšuje, totéž platí i pro automobilový průmysl, který je dlouhodobým tahounem českého průmyslu (v roce 2017 rostl meziročně o 9,6 %). Zotavoval se také chemický průmysl, který vykázal meziroční růst o více než 19 %. Pro rok 2018 očekáváme pokračování zvyšování objemu produkce, u obou zmíněných odvětvích, nicméně také poněkud pomalejším tempem. U chemického průmyslu bude hlavním důvodem zpomalení vyčerpání efektu nízké statistické srovnávací základny a u automobilového patrně určité nasycení evropského automobilového trhu.

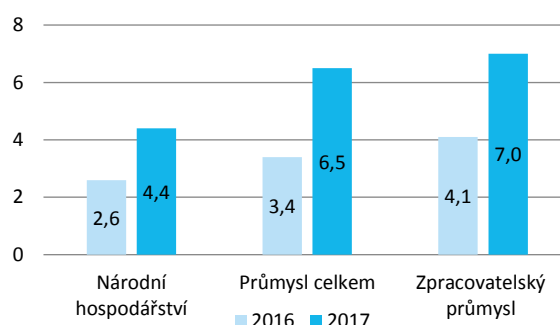
Tržby z průmyslové činnosti (v b. c.) se v roce 2017 meziročně zvýšily o 7,2 %, z toho tržby z přímého vývozu vzrostly o 6,5 % a domácí tržby (zahrnující nepřímý vývoz prostřednictvím neprůmyslových podniků) vzrostly o 8,1 %. Při růstu zaměstnanosti o 1,7 % se produktivita zvýšila o 5,4 %, zatímco růst mezd byl 6,9%. To může způsobit problémy zejména v odvětvích/podnicích s (pod)průměrnou produktivitou.

V porovnání s našimi hlavními ekonomickými partnery (EU, EMU, Německo) roste tuzemský průmysl dlouhodobě rychleji, což potvrdil i v roce 2017. Vyšší tempa vykázaly země jako např. Irsko, Rumunsko či Slovensko. V dlouhodobější perspektivě (od roku 2010) patří tempo růstu českého průmyslu, v rámci EU, do první třetiny zemí.

Aktuální průzkumy mezi nákupními manažery naznačují, že nálada mezi podnikateli je nadále

Růst hrubé přidané hodnoty (HPH)

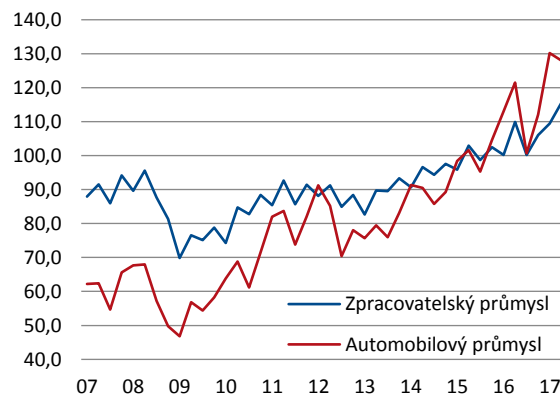
(meziroční tempo růstu v %, ze sezónně neočištěných dat)

Zdroj: ČSÚ

Růst zpracovatelského průmyslu a automobilového průmyslu

(index průmyslové produkce, průměrný měsíc 2015 = 100)

Zdroj: ČSÚ

Růst průmyslu ve vybraných státech EU

(index průmyslové produkce, meziroční růst v %, sezónně a kalendářně neočištěná data)

Stát	2016 (%)	2017 (%)
EU	1,7	3,1
EA	1,7	3,3
Německo	1,2	3,3
ČR	2,9	7,0
Polsko	2,8	6,9
Slovensko	3,8	3,0
Rakousko	2,9	4,6
Francie	0,3	2,4
UK	1,4	2,1

Zdroj: Eurostat

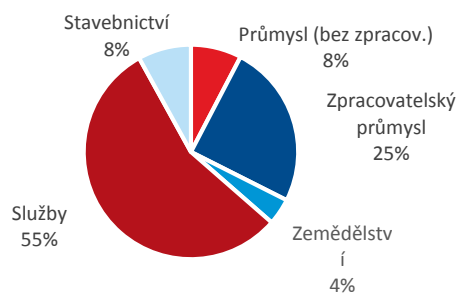
pozitivní. Hodnoty většiny indikátorů jsou vyšší než před rokem. Také současné ekonomické predikce, renomovaných institucí, v zemích našich hlavních evropských obchodních a kooperačních partnerů jsou velmi solidní. Ke stimulaci jejich ekonomik přispívá mj. i měnová expanze ECB, směřující k podpoře růstu zemí eurozóny. To vše jsou pozitivní zprávy pro optimistická očekávání týkající se výsledků českého průmyslu. Hlavními bariérami (vyššího) růstu v průmyslu je i nadále nedostatek zaměstnanců a nedostatečná poptávka.

Stavební produkce v roce 2017 navázala (po jednorozročním poklesu) na růst z let 2014 a 2015, když rostla meziročně o 3,3 %. Určujícím faktorem růstu pro něj bylo pozemní stavitelství, jež vykázalo růst (+6,3 %), zatímco inženýrské stavebnictví pokleslo o 4,1 %. V roce 2017 stavební podniky zahájily výstavbu 31 521 bytů, což znamenalo meziroční růst o 15,8 %, nicméně v předkrizových letech, do roku 2008, se počty zahájených bytů pohybovaly o více než 12 tisíc výše. Letošní výrazný růst zajistila jak výstavba v bytových domech, tak i výstavba v rodinných domech. Nárůst souvisí s pokračující vysokou poptávkou po bydlení, taženou příznivou situací na trhu práce, a z toho vyplývající dobrou finanční situací i optimistickými očekáváním (nejen) domácností. V roce 2017 bylo celkem dokončeno 28 575 bytů, což znamenalo meziroční růst o 4,6 %.

Hlavními bariérami (vyššího) růstu ve stavebnictví jsou (dle konjunkturálního průzkumu ČSÚ) nedostatečná poptávka, nedostatek zaměstnanců a povětrnostní podmínky. Stavebnictví také nepřispěje nepřipravenost (pomalé spouštění) projektů a s tím související pomalý náběh čerpání dotací z EU, to bude pravděpodobně limitovat tempo růstu nejen inženýrského stavitelství, ale i odvětví jako celku i v příštích měsících.

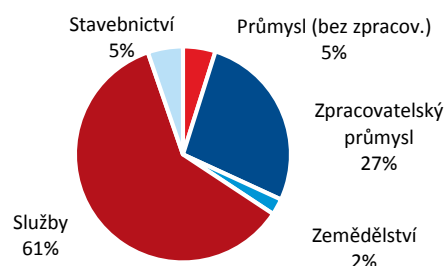
Z dlouhodobějšího pohledu, byť poslední tři roky (ze čtyř) byly růstové, na tom není české stavebnictví nejlépe. Velmi dobře to dokumentuje porovnání absolutních čísel některých údajů (viz výše) s jejich předkrizovými hodnotami. Nicméně náběh větších inženýrských staveb a s ním související dotace z EU jsou příslibem robustnějšího růstu, který by mohl nastat ve druhé polovině roku 2018. Navíc lze předpokládat, že stavebnictví pozitivně ovlivní meziroční růst (počet i hodnota) oznámení o zadání zakázek.

HPH – podíly odvětví (v roce 1996)

Zdroj: ČSÚ

HPH – podíly odvětví (v roce 2017)

Zdroj: ČSÚ

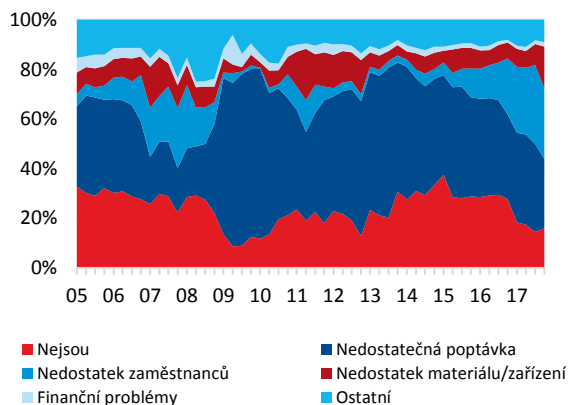
Růst ve významných odvětvích zpracovatelského průmyslu

(meziroční změna v %)

	2016	2017
Potravinářský průmysl	0,9	1,4
Výroba pryžových a plast. výrobků	4,3	8,1
Výroba ostat. nekov. miner. výrobků	-0,9	7,9
Výroba kovových konstr. a výrobků	5,0	8,1
Výroba počítačů, elekt. a opt. přístrojů	3,4	11,9
Výroba elektrických zařízení	2,4	8,5
Výroba strojů a zařízení, j.n.	2,8	8,7
Automobilový průmysl	11,8	9,6

Zdroj: ČSÚ

Bariéry růstu produkce v průmyslu

Zdroj: ČSÚ

Zahraniční obchod

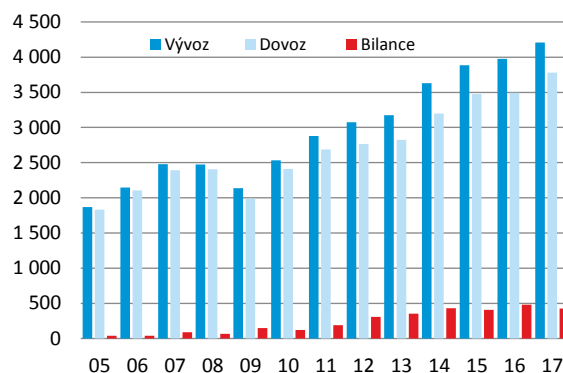
Výsledky zahraničního obchodu se zbožím korespondovaly s vývojem ekonomiky jako celku. Zahraniční obchod pokračoval v růstu a přepisoval dosavadní rekordy. Vývoz i dovoz dosáhl rekordní hodnoty. Největší objem vývozu v historii státu stvrzuje konkurenceschopnost českých firem a schopnost udržet si pozice na náročných zahraničních trzích. O solidní tempa růstu vývozu se zasloužila především dlouhodobě příznivá situace na evropských automobilových trzích a přísun zahraničních zakázek, to vše umocněné dlouhotrvajícím optimismem panujícím mezi podnikateli. Importní náročnost českého exportu však tlačila na stranu dovozu, kterou ještě ovlivňoval růst mezd a domácí poptávky, který je také částečně spojený se zájmem o importované zboží. Celkový obrat obchodní výměny se tak přiblížil k rekordní hranici 8 bilionů českých korun.

Podle předběžných údajů statistiky v národním pojetí (reflektující změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty a vypovídající o vývozní a dovozní výkonnosti české ekonomiky) **skončila bilance zahraničního obchodu se zbožím v přebytku ve výši 149 mld. Kč,** meziročně o 14,7 mld. Kč nižším.

Podle předběžných údajů obchodní bilance v přeshraničním pojetí (reflektující pohyb zboží přes hranice) **v roce 2017 si udržela přebytek 426,6 mld. Kč,** který byl však vlivem rychlejšího růstu dovozu než vývozu Kč nižší než v roce 2016. Vývoz zrychlil dynamiku růstu meziročně na 5,9 %, když za celý rok vzrostl na 4 208,5 mld. Kč, dovoz objemem 3 781,9 mld. Kč se zvýšil ještě rychleji, a to o 8,2 %.

Na výsledky zahraničního obchodu působily také kurzové vlivy a změny cen dovozu a vývozu. Směnné kurzy do dubna 2017 podléhaly kurzovému závazku ČNB. Po ukončení intervencí začala česká koruna keuru a dolaru zvolna posilovat. V průměru za celý rok 2017 v porovnání s rokem 2016 se vývozní ceny snížily o 0,1 %, dovozní se zvýšily 0,9 %. Ve vývozních cenách rostly hlavně ceny minerálních paliv, ostatních surovin a ceny potravin. Snížily se ceny strojů a dopravních prostředků a ceny průmyslového spotřebního zboží. V dovozních cenách nejvíce rostly ceny minerálních paliv, ostatních surovin a polotovarů. Klesly především ceny strojů

Zahraniční obchod se zbožím v přeshraničním pojetí
v mld. Kč (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Zahraniční obchod se zbožím podle teritoriálního členění v přeshraničním pojetí

(v mld. Kč, běžné ceny)

	1-12/2016		1-12/2017		index 17/16
	mld. Kč	%	mld. Kč	%	
Obrat	7 469		7 991		107,0
EU28	5 669	76	6 009	75	106,0
z toho EA19	4 366	58	4 622	58	105,9
mimo EU	1 774	24	1 957	24	110,3
nespec.	25	0	25	0	100,0
Vývoz	3 974		4 209		105,9
EU28	3 324	84	3 523	84	106,0
z toho EA19	2 590	65	2 739	65	105,8
mimo EU	648	16	683	16	105,4
nespec.	2	0	3	0	150,0
Dovož	3 495		3 782		108,2
EU28	2 345	67	2 486	66	106,0
z toho EA19	1 776	51	1 883	50	106,0
mimo EU	1 126	32	1 274	34	113,1
nespec.	23	1	22	1	95,7
Bilance	479		427		
EU28	979		1 037		
z toho EA19	814		855		
mimo EU	-478		-592		
nespec.	-21		-19		

Zdroj: ČSÚ

a dopravních prostředků a ceny průmyslového spotřebního zboží. Směnné relace dosáhly v úhrnu v roce 2017 hodnoty 99,0 % (v roce 2016 byly 100,9 %).

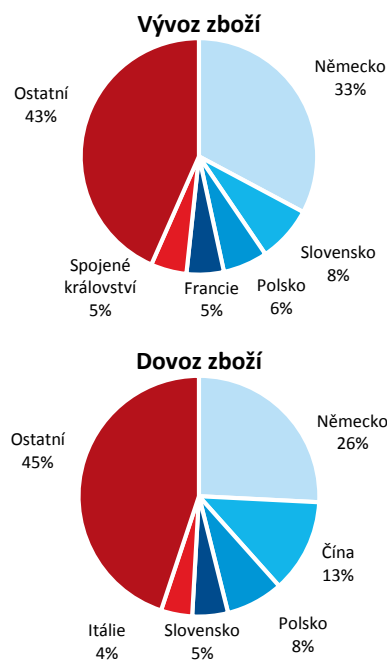
Silná závislost na zpracovatelském průmyslu, především pak automobilovém segmentu, je charakteristická pro český zahraniční obchod. Hlavní vývozní i dovozní položkou jsou stroje a dopravní prostředky, které se na celkových vývozech podílejí více jak polovinou a na dovozech ze dvou pětin. Této komoditě se v loňském roce dařilo a svůj dominantní podíl na celkových vývozech a dovozech meziročně navýšila. Tržní výrobky tříděné podle materiálu, průmyslové spotřební zboží a chemikálie a příbuzné výroby jsou další nejvíce obchodovatelné skupiny zboží. Růst cen ropy a plynu na světových trzích zapříčinil prohloubení pasiva bilance obchodu s minerálními palivy a návazně pokles přebytku celkové bilance obchodu se zbožím. Tradičně objemově nejvyšší deficit obchodní bilance vytvořily chemikálie, ačkoliv deficit se meziročně snížil. Kladný vliv na vývoj obchodní bilance měl obchod se stroji a dopravními prostředky, který vytvořil nejvyšší kladné saldo, které se dokonce meziročně zvětšilo.

Diverzifikace vývozu a dovozu v roce 2017 se podstatně nezměnila. Největší objem českého vývozu a dovozu byl tradičně realizován v rámci zemí Evropské unie, kam směřují více jak čtyři pětiny našeho vývozu a odkud k nám směřují dvě třetiny dovozu. Polovinu našeho vývozu a více než dvě pětiny dovozu realizuje Česká republika se sousedními státy (Německo, Slovensko, Polsko a Rakousko). Dominantním obchodním partnerem je dlouhodobě Německo, s nejvyšším podílem na vývozech a dovozech a nejvyšším kladným saldem obchodní bilance. Obchod se zeměmi mimo Evropskou unii je obecně charakteristický vyšším dovozem než vývozem, tj. záporným saldem. S Čínou máme nejvyšší záporné saldo obchodní bilance. Téměř jedna třetina dovezeného zboží pochází ze zemí mimo Evropskou unii. Ze zemí mimo Evropskou unii vyvážíme nejvíce do Spojených států amerických a Ruské federace, největší část dovozu pochází z Číny.

Aktuální průzkumy mezi nákupními manažery naznačují optimismus. Ekonomika eurozóny zaznamenává silný růst a nadále přetrvává příznivá situace na evropských automobilových trzích, které táhnou také český export. Hospodářský obraz našich hlavních evropských obchodních partnerů je pozitivní, zahraniční zakázky se prozatím vyvíjí slibně. To vše jsou faktory, které by měly vést k další poptávce a zajistit dobrý výkon českého zahraničního obchodu. Pozitivní výhledy do budoucna však ohrožuje současný geopolitický vývoj, jako je např. pokračující napětí mezi Ukrajinou a Ruskem, vyjednávání o brexitu či hrozící vzestup protekcionismu.

Největší obchodní partneři v r. 2017

(v % z celkového vývozu, resp. dovozu)

Zdroj: ČSÚ

Zahraníční obchod se zbožím podle komoditního členění v přeshraničním pojetí

(v mld. Kč, běžné ceny)

SITC	1-12/2016		1-12/2017		index 17/16
	mld. Kč	%	mld. Kč	%	
Vývoz	3 974		4 209		105,9
Stroje a dopravní prostředky	2 237	56	2 397	57	107,1
Polotovary a materiály	613	15	636	15	103,7
Průmyslové spotřební zboží	527	13	549	13	104,1
Chemikálie a příbuzné výroby	239	6	259	6	108,2
Potraviny a živá zvířata	141	4	140	3	98,7
Suroviny	82	2	93	2	114,2
Minerální paliva, maziva	77	2	78	2	101,1
Nápoje a tabák	36	1	37	1	102,4
Živočišné a rostlinné oleje	14	0	10	0	72,7
Komodity nezatříděné	9	0	11	0	120,7
Dovoz	3 495		3 782		108,2
Stroje a dopravní prostředky	1 602	46	1 754	46	109,5
Polotovary a materiály	591	17	638	17	107,9
Průmyslové spotřební zboží	433	12	464	12	107,1
Chemikálie a příbuzné výroby	400	12	415	11	103,6
Minerální paliva, maziva	175	5	208	6	118,7
Potraviny a živá zvířata	174	5	177	5	101,5
Suroviny	74	2	81	2	109,9
Nápoje a tabák	25	1	28	1	108,8
Živočišné a rostlinné oleje	11	0	8	0	72,8
Komodity nezatříděné	9	0	11	0	122,2

Zdroj: ČSÚ